1 CORINTHIANS

Warefa'aia

Feni rawarawa ne'iaa Paul a'a ei Corinth ba i fawanewaneaa ei awataa wagii fei mau losuia yei, fei losuu fa'asi'ana Paul.

A'a fei au fei, Corinth, hepalo baua gufuu ei Greece ma fei pa'aa gufuu gavaman yei Achaia. Namina rata ei talaa totoo mugoo po'ii ro'ou, mamaguguaa ro'ou wagii ei maumau gufuu ro'ou ma ei mau fitatafipa'aia.

Paul fi warewareaa ei fi'alagiaa ei fiharoi, fitatafipa'aia, lalaia, famarapuaa unuu hemeadiai, ei mau losuia, ei fanaa fei Spiriti Apuna ma fei asi'ana. Ina fama'aia ba fei rawani'a warea na warewareaa e'ei manumanu e'ei.

1 Yau Paul, a'a fei nunumiaa mei Haidaa, ina rafeinau ba yau hemea apostle Jesus Christ ma mei lofuu o'odu Sosthenes, hia yeni a'au.

2 Feni ne'ia i dinaa a'a fei losuu mei Haidaa i Corinth, a'a ei rona papaditai a'a Christ Jesus—ei ina harofaa ro'ou ba ronei apunaifipui a'a minaa ei rona'aida lala'aa fei haraa mei Fasu Jesus Christ—mei Fasuu ro'ou ma o'odu.

3 Fei rawani'a ma gutafarawaniaa mei Haidaa mei Amaa o'odu ma mei Fasu Jesus Christ i oa a'a hamu'ou.

Warea 'ta'

4 Una'aida ware 'ta' a'a mei Haidaa uaa hamu'ou. Hamatee a'a Christ Jesus, ina fanaa hamu'ou fei rawani'ana.

5 Uaa a'ana inamina haweginaa hamu'ou a'a
minaa ena manumanu—minaa ei paolaa warea
ma minaa ei apa'aa hamu'ou—
6 uaa fei u'ugaa Christ, fei hai'ouna u'ugia
napa'aa fa'uai a'a hamu'ou.
7 Si'ei, lomi i taretare pinee hamu'ou a'a ei fanaa
fei Spiriti ena hamofi oma'a fininaa refurefua ba
nei famauamai mei Fasuu o'ou Jesus Christ.
8 Iwe fawe'inaa naranaraa hamu'ou nopa'aloo
fei a'apoo ma lomi i guguinaa unuu hamu'ou
hafelo'a a'a fei arewaa mei Fasuu o'ou Jesus Christ.
9 Mei Haidaa na oafagugu ma na rafeinaa
hamu'ou ba hamonei oafipui a'a mei Na'una Jesus
Christ, mei Fasuu o'ou.

Fi'alagia laloo fei Losuu

10 Ena lofu, a i'iginaa hamu'ou ba a'a fei haraa
mei Fasuu o'ou Jesus Christ, hamonei'aa fifalag-
inaa hamu'ou. Ma nei'awe pa'i manumanu wa-
tolaa hamu'ou ma hamonei oafipui a'a hepalo ua
pa'apa'a ma heai naranara.
11 Ena lofuu, hefi'a rama'a humuu Chloe, rona
warefanau ba na pa'i fihareia dupuaa hamu'ou.
12 Fei hanuiau ale'ei: Hemea hamu'ou na ware
ba, “Yau na neneraa Paul”; hemea na ware,
“Yau na neneraa Apollos”; hemea, “Yau na nen-
eraa Cephas* ”; ma hemeadiai, “Yau na neneraa
Christ.”
13 Haa—Christ, na fifalagii? Ma Paul, rona fa-
tawaia uaa hamu'ou? Ma, hamu'ou, hamona
pudugufai wagii† fei haraa Paul?

---

* **1:12: 1:12** O, *Peter* † **1:13: 1:13** O, *a'a*; v. 15 anaa

14 Naminapa'aa rawani ba laguna pudugufinaa
hamu'ou Crispus ma Gaius ma abaa yau.
15 Si'ei, lomi i ware nemea ba hamona pudugu-
fai wagii fei harau.
16 (Fa'ua ba ana una pudugufinaa ei rama'a hu-
muu Stephanas; ma'uaa lomi una nonominia ba
una pudugufinaa hemeadiai.)
17 Uaa abaa i aloamiau Christ ba nei pudugufai;
ma'uaa ba nei u'ugaa fei rawani'a warea. Abaa
una wareaa ei naranaraa rama'a ua. Nabaa ale'ei,
lomi na pa'i faufau fei hawafoloo Christ.

Christ mei Ano'ano, mei Faufau mei Haidaa

18 Uaa fei u'ugaa fei hawafolo, lomi hanuna a'a
ei rona fagiana. Ma'uaa a'a o'ou eni ona tela, na
pa'i faufau mei Haidaa wagina.
19 Uaa ina ne'idii:
"Awe fapedugaa fei ano'anoiaa ei rona pa'i baua
apa'aa ro'ou;
ma awe pulotomaa naranaraa ei na mua
apa'aa ro'ou."
20 Amaia mei na pa'i apa'ana? Amaia mei
na tonaa watauda feroiana? Amaia mei ba
namina apa'ifarawaninaa ei u'ugaa minaa ei
manumanu a'a feni au feni? Haa, a'a ba mei
Haidaa na fafanunuaa rama'a ale'ei poapoa a'a fei
apa'ifarawaniaa feni ano?
21 Wagii fei ano'anoiaa mei Haidaa na bigi'ia
ale'ei ba i a'a fei ano'anoiaa feni malagufu, lomi
ro'aa apa'ia. Ma a'a fei poapoa, fei rona u'ugia, mei
Haidaa na ni'e ba i fatela'anaa ei rona narafawe'i.
22 Ei Jew, rona nunuminaa ei hilalaa foigia ma ei
Greece, ro'ei lalabaginaa fei ano'anoia,

23 ma'uaa o'ou, ona u'ugaa fei fatawaa Christ: fei
alabe'a a'a ei Jew ma lomi hanuna a'a ei Gentile.
24 Ma'uaa a'a ei na lala'aa ro'ou mei Haidaa,
minaa laguei, Jew o Greece, Christ, hia fei faufau
mei Haidaa ma fei ano'anoiana.
25 Uaa fei fapoapoaiaa mei Haidaa na muainaa
fei apa'aa rama'a ma fei fapududuiaa mei Haidaa
na faufaudiai laraa fei faufau rama'a.

26 Ena lofu, narama'aia ba hamu'ou batanai
fama'a ei atawe lala'aa hamu'ou. A'a ba na baua-
nai ei apa'aa minaa hamu'ou i pudaa rama'a ma
a'a ba minaa hamu'ou baua rama'a o na'uu ha-
para.
27 Ma'uaa mei Haidaa na rafeinaa ei a'afoloi feni
malagufu ba famamafaa ei rona pa'i baua apa'aa
ro'odu; mei Haidaa na rafeinaa ei pududu manu-
manuu feni ano ba famamafaa ei rona faufau.
28 Ina rafeinaa ei pusu'o manumanu a'a feni ano
ma ei fawawaroro manumanu—ma ei lomi rona
wareifininia—ba fapedupeduu ei na udedii.
29 Uaa ba lomi nemea i famamagugui i ma'aa
mei Haidaa.
30 Si'ei ba hia, hamona oafipui a'a Christ Jesus,
mei na oa ale'ei ano'anoo o'ou a'a mei Haidaa,
mei i fawanewaneaa o'ou, fafafa'arainaa o'ou ma
pono'aa o'ou.
31 Si'ei, ana ale'ei na ne'idii: “Mei ba i famam-
agugui, nei famamagugui a'a mei Fasu.”

2

1 Ena a nomai a'a hamu'ou, ena lofu, abaa una
nofininamii hofehofea o famamagugui ba na pa'i

baua apa'au ei a u'ufanaa hamu'ou fei u'ugaa mei
Haidaa.*
2 Uaa yau na nara ba unei'aa apa'aa ne'a manu-
manu ei a gutafipui a'a hamu'ou ma'uaa ana unaa
Jesus Christ ma fei fatawana.
3 Una nofininamii fei pududua ma ma'aua
fipuinaa funurerea a'a hamu'ou.
4 Fei paolaa u'ugau abaa na nofininamii baua
apa'a o hofea a'a hamu'ou ma'uaa fi fama'aa
hamu'ou fei faufau fei Spiriti.
5 Hee, lomi na rawani ba hamu'ou narafawe'i a'a
fei apa'aa rama'a ma'uaa a'a fei faufau mei Haidaa
ua.

Fei Ano'ano Noranarai a'a fei Spiriti

6 Ma'uaa hai'ou'ei warewareaa fei u'uga, fei na
pa'i apa'a i dupuaa ei rona a'u. Ma'uaa abaa
fei mau apa'aa feni au feni, o fei mau apa'aa ei
haparaa feni au feni, ei fi pa'ailao ei faufau ro'ou.
7 Agia, hai'ou fi wareaa fei ano'anoiaa mei
Haidaa, fei nado'o ude'opa'ai, fei ba mei Haidaa
na audigia ba i fani hawera a'a o'ou, ei atawe
mamara feni malagufu.
8 Lomi hemea bauaniaa feni malagufu na
apa'ia. Nabaa rona aida, lomi ro'aa fatawaiaa
mei Fasuu fei hawera.
9 Ma'uaa, ale'ei fei ne'ia:
"Lomi puda na fanunupa'i,
lomi adia na guaipa'i
ma fei naranara i gu nabaa i naraiaa
tamanu mei Haidaa nadii pagi'aufanaa ei
rona haguia"—

* **2:1: 2:1** Hefi'a ne'ia ba, *u'ufanaa hamu'ou fei opa'aiaa mei Haidaa.*

10 ma'uaa a'a fei Spiritina, mei Haidaa na foiginia
a'a o'odu.

Fei Spiriti i labaginaa minaa ei manumanu ma
ana i labaginaa ei manumanuu mei Haidaa, ei na
ude fawalalo.
11 Uaa hini dupuaa rama'a na apa'aa naranaraa
hemea rama'a? Ana fei spiriti laloo iaa mei
rama'a. Ana ale'ei, lomi hemea na apa'aa fei nara-
naraa mei Haidaa. Ana fei Spiritii mei Haidaa ua.
12 Lomi ona tonaa fei spiritii feni malagufu
ma'uaa fei Spiriti noranarai a'a mei Haidaa ba
onei apa'aa tamanu mei Haidaa na fani'uaia a'a
o'ou.
13 Sifeni feni ba onei wareia, abaa paolaa warea
rona feroinaa o'ou a'a ei apa'aa rama'a ma'uaa
ei paolaa warea, feroiaa fei Spiriti, ei na ware-
wareaa ei manumanu na fa'uai a'a fei Spiriti ma
a'a ei paolaa wareaa fei Spiriti.†
14 Mei lomi na pa'i fei Spiriti, lomi ba i tonaa ei
manumanu noranamai a'a fei Spiritii mei Haidaa,
uaa i a'ana ei manumanu ei, na a'afoloi ma pa'aa
lomi ba i apa'aa ro'odu. Uaa ei, manumanuu fei
Spiriti.
15 Mei na pa'i fei Spiriti, ina hawia ba i fa-
nunu'apa'aa minaa ei manumanu ma'uaa ana hia,
lomi ba iwe oanaa hape'umuu rama'a:

16 “Haa—hini i apa'aa fei naranaraa mei Fasu
ba i feroinia?”
Ma'uaa o'odu, ona pa'i fei naranaraa Christ.

---

† **2:13: 2:13** O, *feroiaa fei Spiriti, fei na fa'arewaiaa ei fafa'uaiaa fei spiriti a'a ei rona pa'i fei maumau fei spiriti.*

3

Fi'alagia laloo fei Losuu

1 Ena lofu, lomi ba a wareware a'a hamu'ou
ale'ei ba hamona pa'i fei Spiriti, ma'uaa ale'ei
maumau rama'aa malagufu—ale'ena baduu ua a'a
Christ.
2 Una fasusunaa hamu'ou pao susu. Abaa una
fagunaa hamu'ou we'ia du'ua, uaa hamotawe
hawia ma ana hamotawepo'o felefele.
3 Hamu'ou, ale'eni rama'aa malagufu ua eni.
Uaa na pa'i punepunea ma fisibaia dupuaa
hamu'ou. Ma si'ei, hamu'ou rama'aa malagufu
ua, na? Fei maumau hamu'ou, ale'ena rama'a ua,
na?
4 Uaa nabaa nemea i ware ba, "Yau na neneraa
Paul" ma nemeadiai ba, "Yau na neneraa Apollos,"
hamu'ou ale'ena rama'a ua, na?

5 Rama'a bata Apollos? Ma rama'a bata Paul?
Nafi ua ma ana a'a lagua, hamona guainaa fei
u'uga ma si'ei, hamona narafawe'i. Mei Fasu na
fani bigi'a a'a hememea.
6 Yau na faroaa fei lau. Apollos na fani ranuna
ma'uaa mei Haidaa na fahabeia.
7 Si'ei, mei faroa o mei fanaa ranu, lomi na
pa'i haraa lagua, unaa mei Haidaa ua—mei na
fahabeaa ei manumanu.
8 Mei faroa ma mei fanaa ranu, laguna pa'i hep-
alo ua naranara ma hememea lagua, iwe tonaa
pono'ana ana ale'ei ei bigi'ana.
9 Uaa haigua, paniaa panii mei Haidaa ma
hamu'ou, pe'ihapee mei Haidaa ma ana humuu
mei Haidaa.

10 Wagii fei rawani'a na fanau mei Haidaa,
una augaa fei fasu'ufufugoi, ale'ei hemea pa'aa
fadufadua ma hemeadiai fi fadufadu wagina.
Ma'uaa hememea nei oma'afarawaninaa anaia ba
batanai na fadufadu.
11 Uaa lomi ba nemea i fa'udiai hepalo
fasu'ufufugoi. Uaa na pa'idii hepalo, simeni Jesus
Christ ua.
12 Nabaa nemea i fadufadu pafoo fei
fasu'ufufugoi ma i biginaa gold, o silver, o ei
mugoo na bauana pono'ana, o ei haihai, o ei
guana, o pa'apa'aa ei lau,
13 fei bigi'ana, i unia ba na biginaa tamanu, uaa
fei Arewaa i fa'arewaia. Fei hafi, ipowe fa'arewaia
ma maniaa fei bigi'aa hememea ba na we'i, o lomi.
14 Ma nabaa fei faduana na telapa'i, i tonaa fei
pono'ana.
15 Ma nabaa fei faduana na gu'a, na pa'ai ei big-
itemuana. Ana unaia i tela ma'uaa ale'ei hemea na
ponitela'apa'i a'a fei weguweguna.
16 Haa, lomi hamona aida ba hamu'ou humuu
mei Haidaa ma fei Spiritii mei Haidaa na oa laloo
iaa hamu'ou?
17 Nabaa nemea i rosiaa fei humuu mei Haidaa,
mei Haidaa, ana i rosia, uaa fei humuu mei Haidaa
na apunai ma hamu'ou fei humu fei.
18 Hamonei'aa sifi'aa ana hamu'ou. Nabaa ne-
mea hamu'ou i nara ba hia na pa'i apa'ana ale'ei
fei apa'aa feni malagufu, ineido'o oa ale'ei hemea
poapoa ma nene, i oa ale'ei hemea na pa'i apa'ana.
19 Uaa fei apa'aa feni malagufu, ale'ena manu-
manuu fafadia pudaa mei Haidaa. Ana ale'ei fei
ne'ia: “Ina panarofaa ei rona pa'i apa'aa ro'ou a'a
ei manitoai ro'ou.”

20 Ma hepalodiai, “Mei Fasu na aida ba fei nara-
naraa ei rona pa'i apa'aa ro'odu, lomi hanuna.”
21 Si'ei, lomi na rawani ba nemea i mamagugu!
Minaa ei manumanu, finefinee hamu'ou;
22 ale'ei Paul, o Apollos, o Cephas*, o feni ano, o
fei faweweni, o ma'ea, o wagieni, o narani—minaa
ena, finefinee hamu'ou.
23 Ma hamu'ou manumanuu Christ ma Christ
manumanuu mei Haidaa.

4

Ei Apostle Christ

1 Si'ei, ei rama'a, ronei tonaa hai'odu ale'ei
nafii Christ ma ale'ei oma'aa ei manumanuu mei
Haidaa, ei na ude'opa'ai.
2 Ma hepalo baua manumanu, fei ba ei rona
oma'aa hepalo manumanu ale'ei, ronei fama'aia
ba ronapa'aa wewea.
3 Lomi manumanu a'au nabaa hamo'aa
narafafelo a'au o aunaa yau dududua, uaa ana
lomi una narafafelo ana a'au.
4 Fei naranarau na rawani ua ma'uaa lomi na
ware ba yau rawani'a rama'a. Ana mei Fasu ua i
dududuau.
5 Si'ei, nabaa atawepa'aa fei auna, apuna
dududuaa hepalo manumanu; hamonei fawiwi'ai
nopa'aloo fei ba i nomai mei Fasu. Iwe falelefoaa
ei manumanu na ude'opa'ai laloo fei roromaa ma
i fa'arewaiaa fei pa'aa naranaraa ei rama'a. A'a
fei au fei, mei Haidaa iwe fanaa fei udugiana a'a
hememea.
6 Si'ei, ena lofu, ei manumanu ei, una aunamii
pafoo haigua Apollos ba fararawanii hamu'ou uaa

* **3:22: 3:22** O, *Peter*

ba a'a haigua, hamonei to apa'aa hamu'ou a'a
feni warea feni, “Apuna au'ualao naranara pafoo
tamanu na ne'idii.” Ale'ei, lomi ba o famamagugui
a'a hemea ma fafeloaa hemeadiai.
7 Uaa hini na bigifa'u'ugainaa hamu'ou a'a
hefi'adiai? Tamanu manumanu ba hamona
to'uaia? Ma nabaa fa'ua ba hamona to'uaia, tani
hamo'aa mamagugu wagina?
8 Pa'idigaa hamu'ou minaa ei manumanu ha-
mona nunuminia! Hamona pa'idii watauda
manumanu! Hamona oadii ale'ei hapara—ma
abaa hai'odu a'a hamu'ou. Ma una nunuminia
ba hamu'ou pa'aa ale'ei hapara, ale'ei haigu'aa
haparaifipui a'a hamu'ou!
9 Fafanunuau ale'ei ba mei Haidaa na aunaa
hai'ou eni apostle mugii ei roi talailao wagii fei
humuu fifigaia ba i hanunuinia i haroo pumanu-
gawe ale'ei ba hai'ou nei tonaa ma'ea wagii fei
mau fifigaia. Ba ronei hapeinaa hai'ou, minaa fei
haroo pafea, ei alo'alo ma ei rama'a pu.
10 Hai'ou ale'ena poapoaa Christ ma'uaa na pa'i
baua apa'aa hamu'ou a'a Christ, na? Hai'ou
pududuu ma hamu'ou na faufau! Hamona honua,
lomi hai'ouna honua!
11 Ana a'a feni au feni, hai'ouna tonaa baoa ma
sigigia, na madigedige lalawaa hai'odu ma rona
fo'afafeloaa hai'odu ma lomi humuu hai'odu.
12 Hai'ouna bigifawe'inaa panii hai'odu. Ena
rona umuaa hai'odu, hai'ouna haweginaa ro'odu.
Ena rona haperaraiaa hai'odu, hai'ouna apisinia.
13 Nabaa hefi'a na u'ufafeloaa hai'odu, hai'ouna
warefagigii ua. Nopa'amii wagieni, hai'ou ale'ena
abaguaa agi o memee feni malagufu.
14 Abaa eni a ne'inaa feni ba a famafaiaa

hamu'ou ma'uaa a aweinaa hamu'ou ale'ena
rawani'a na'uu.
15 Fa'ua ba hamona pa'i hefua pa'ania pufaba'a
oanananaa hamu'ou a'a Christ ma'uaa lomi ha-
mona pa'i watauda amaa hamu'ou. Uaa, a'a
Christ Jesus, yau na oanaa amaa hamu'ou a'a fei
rawani'a warea.
16 Si'ei, a i'iginaa hamu'ou ba fei maumau
hamu'ou nei fimina'ei ale'ei fei maumauu.
17 Sifei fei pa'afina ba a aloawii Timothy, mei
na'uu, mei una haguia, mei na oafagugu a'a mei
Fasu. Iwe fanonominaa hamu'ou fei tatalaiau a'a
Christ Jesus, fei na fibo'ii a'a tamanu una feroinia
laloo minaa ei losuu.
18 Hefi'a hamu'ou na fafofolaa bana'aa lomi a
nomai a'a hamu'ou.
19 Ma'uaa anaa a nomai eni nabaa na nunumiai
mei Fasu. Ma awe lalabaginaa warewareaa ei
ro'aa fafofolaa ma batanai faufau rona pa'i.
20 Uaa fei haparaiaa mei Haidaa abaa manu-
manuu warewarea ma'uaa manumanuu faufaua.
21 Tamanu naraa hamu'ou? Ba unei notomai
babu, o a nofagigimai fininaa hagua?

Alofatalainaa mei Lofu, mei na Bigifatata

5

1 Yau na guainia ba na pa'i fitatafipa'aia dupuaa
hamu'ou ma fei maumau fei, ana lomi na pa'i
dupuaa ei roromaa: Hemea wawane na haroaa
mei haroo mei amana.
2 Ma hamona mamagugu ua, na? Hamona pa'i
hepalo baua awataa a'a hemea ma lomi hamona
nanamuipa'ia. Ana lomi hamotawe fa'asi'ania
ano.

3 Fa'ua ba yau abaa na oafipui a'a hamu'ou
ma'uaa fei naranarau i a'a hamu'ou. Ma una
waredii ba na tata mei na bigi'aa fei, ana ale'ena
yau yena.
4 Ena hamona papa'ifipui a'a fei haraa mei Fa-
suu o'odu Jesus ma fei naranarau i a'a hamu'ou
ma fei faufau mei Fasuu o'odu Jesus anaa,
5 te, hamonei fifaninia panii Satan ba fei
hafelo'a maumauna* nei pedu ma fei spiritina, i
tela a'a fei arewaa mei Fasu.
6 Lomi na rawani fei mamaguguaa hamu'ou.
Haa, lomi hamona aida ba ma'ida fafuafua i fafua-
naa minaa fei palaua?
7 Siminaa fei waraguu fafuafua. Ma hamowe
ale'ei manufau palaua lomi fafuafuana—ana ale'ei
pa'aa hamu'ou. Uaa a'a o'ou, Christ, hia mei Na'uu
Sipsipi wagii fei Talai Falogia ma na fatawadii.
8 Si'ei, onei urofaa fei Hananaa ma'uaa abaa a'a
fei waraguaa fafuafuaa ei manitoai ma hafelo'a,
ma'uaa a'a fei faraa pidaua lomi fafuafua fei
rawani'a maumau ma fei fa'uaia.
9 Fei ne'iau na ware ba apuna gutafipui a'a ei
rona fitatafipa'ai.
10 Ena una ware ba pa'aa lomi, abaa fi han-
uinaa ei rama'aa ano, ei rona pa'i naranaraa fi-
tatafipa'aia, ei wawa'ai poa, ei balafafanaosifisifi,
o ei haguaa manumanuu ano. Nabaa ale'ei, ha-
monei pa'aa ofadugaa feni ano.
11 Ma'uaa e'eni a ne'inaa a'a hamu'ou ba apuna
gutafipui a'a nemea na ware ba hia hemea lofu
ma'uaa na pa'i fei mau fitatafipa'aia, o wawa'ai
poa, o haguaa ei manumanuu ano, o wiwitoia, o

* **5:5: 5:5** O, *fei hudi ununa*; o *ba fei nunumiaa unu*

hunu poapoai, o balafafanaosifisifi. Mei rama'a
ale'ei, apuna hananafipui a'ana.

12 Abaa manumanuu ba a dududuaa ei rama'aa
ano. Haa, lomi ba hamu'ou sualaparaa ei losuia
rona bigifatata?
13 Mei Haidaa, iwe dududuaa ena rama'aa
ano. “Alofatatalainaa mei rama'a hafelo inamoaa
hamu'ou.”

6

Fei Dududua Dupuaa ei Narafawe'ia

1 Nabaa nemea hamu'ou i pa'i sibana a'a
hemea, tamanu naraa hamu'ou—ba i dinaa a'a
mei fadududuaa feni ano laraa ei apunaiaa mei
Haidaa?
2 Haa, lomi hamona aida ba ei apunaiaa mei
Haidaa rowe dududuaa feni malagufu? Ma nabaa
hamo'aa fadududuaa feni malagufu, ana hamo'aa
dududupa'aa hepalo pusu'o manumanu?
3 Haa, lomi hamona aida ba o'ou ana o dudud-
uaa ei alo'alo? Ma si'ei, ei manumanu wagieni,
lomi na waiwai.
4 Si'ei, nabaa hamona fiharei a'a hepalo manu-
manu ale'ei, hamonei uniaa ana ei lomi baua
haraa ro'ou laloo fei losuu ba fawanewaneaa fei.
5 Una wareaa feni ba a famamafaa hamu'ou.
Haa, pa'aa lomi hemea hamu'ou na pa'i ma'ida
hubee tabana ba i fawanewaneaa ei manumanu
watolaa ei narafawe'ia?
6 Ma'uaa agia, hemea lofu na dududuaa
hemeadiai—ma fei, na bigi'ia i pudaa ei abaa
narafawe'ia!

7 Fei ba hamona fidududui, hanuna ba hamona
pasidii. Fei manumanu fei, na hafelodiai laraa fei
ba hamona bigifatata ma fafanao.
8 Ma ana hamona fafanao ma bigifafelo a'a ei
lofuu hamu'ou.
9 Haa, lomi hamona aida ba ei rama'a hafelo,
lomi ro'aa tonaa fei haparaiaa mei Haidaa?
Apuna guaitonaa sifisifi'a hamatee pa'aa lomi
ba ro tonaa fei haparaiaa mei Haidaa—ei
fitatafipa'aia, ei na haguaa manumanu feni ano,
ei fiharoharoipa'aia, ei wawanee tala, helagui
pifine o helagui wawane fitatafipa'aia,
10 ei fafanao, ei wawa'ai poa, ei rona hunu
poapoai, ei wiwitoia o ei balafafanaosifisifi'a.
Lomi hemea ro'ou i tonaa fei haparaiaa mei
Haidaa.
11 Mina, maumau hefi'a hamu'ou ana ale'ei ei
rama'a ei ma'uaa a'a fei haraa mei Fasu Jesus
Christ mawe fei Spiritii mei Haidaniaa o'ou, ha-
mona didiginaa fei fafa'araia, papaditaia ma fei
wanewanea.

Fitatafipa'aia

12 “Minaa ei manumanu, na hawia ba a bigi'ia”—
ma'uaa lomi ba minaa ei manumanu ro'aa
farawaninau. “Minaa ei manumanu, na hawia ba
a bigi'ia”—ma'uaa lomi na rawani ba hepalo e'ei i
humuwainau.
13 “Ei du'ua manumanuu fei pahanana ma fei
pahanana manumanuu ei du'ua”—ma'uaa mei
Haidaa i fapedugaa guapaloei. Fei hudi unu, abaa
manumanuu fitatafipa'aia, uaa manumanuu mei
Fasu ma mei Fasu manumanuu fei hudi unu.

14 Ana a'a fei faufauna, mei Haidaa na
fa'asi'anaa mei Fasu a'a fei ma'ea ma ana i
fa'asi'anaa o'odu.
15 Haa, lomi hamona aida ba ei hudi unuu
hamu'ou maroaa Christ ua? Haa, ana na rawani
ba a hupu'ainaa ei maroaa Christ a'a nemea pifi-
nee tala? Pa'aa lomi!
16 Haa, lomi hamona aida ba mei i hupu'ai a'a
hemea pifinee tala na pigioinaa hepalo a'ana? Uaa
ale'ei fei warea, "Lagua, lagu'aa pigioinaa hepalo."
17 Ma'uaa mei i hupu'ai a'a mei Fasu, fei spiritii
lagua ale'ena hemea ua.
18 Faraua a'a fei mau fitatafipa'aia. Wataudadiai
hafelo'a bigi'aa hemea rama'a, rona ude auguu fei
hudi ununa. Ma'uaa hini i bigi'aa fei fitatafipa'aia,
ana hia na fafeloaa fei hudi ununa.
19 Haa, lomi hamona aida ba ei hudi unuu
hamu'ou, humuu fei Spiriti Apuna, fei i oa laloo
iaa hamu'ou, fei hamona tonia a'a mei Haidaa?
Hamu'ou abaa manumanuu ana hamu'ou;
20 ina pa'i pono'aa hamu'ou ma mei Haidaa na
ponodigaa hamu'ou. Si'ei, hamonei fani honua a'a
mei Haidaa wagii ei hudi unuu hamu'ou.

7

Lalaia

1 Ma fei i'igaia wagii fei ne'iaa hamu'ou: Na
rawani ba nemea wawane lomi na lalai.*
2 Ma'uaa si'ei ba na pa'i wataudа fitatafipa'aia,
hememea wawane nei pa'i ana pa'aa harona ma
hememea pifine nei pa'i ana pa'aa harona.

---

* **7:1: 7:1** O, *"Na rawani ba nemea wawane lomi na hainofipui a'a nemea pifine."*

3 Mei wawane nei pa'aa bigi'ia fei bigi'aa ei
harolalai a'a mei harona ma ana ale'ei, mei pifine
nei hainofipui a'a mei harona.
4 Fei hudi unuu mei pifine, abaa manumanuu
anaia, uaa manumanuu mei harona anaa. Ma
ana ale'ei, fei hudi unuu mei wawane, abaa manu-
manu anaia, uaa manumanu mei harona anaa.
5 Ana apuna pauninaa nunumiaa hememea
hamugua, nabaa hamuna pa'apa'ainaa hepalo,
ale'ena nefarani, uaa inei pa'i au ba hamu'aa la-
fulafu. Ma nene, te, hamunei ma'igufipuidiai. Ma
si'ei Satan lomi iwe manipa'aa hamugua a'a fei ba
lomi hamu'aa apisipa'i.
6 Ena a ware ale'ei, abaa fi fani rarabaa warea
ma'uaa fi aweinaa hamugua.
7 Oo, nabaa minaa ei wawane ana ale'eni yau,
i pa'aa rawani. Ma'uaa hememea rama'a na pa'i
fana, fanaa mei Haidaa a'ana; mei, na pa'i fei ma
mei, fei.
8 I dinaa a'a ei rotaa lalai ma ei ma'esuabea, yau
a ware ba na rawani ba ronei'aa lalai, ana ale'eni
yau.
9 Ma'uaa, nabaa lomi ro'aa apisipa'aa ana ro'ou,
ronei lalai. Uaa na rawaninaa fei ba rona lalai
laraa fei ba lomi ro'aa gutapa'i ua.
10 I dinaa a'a ei rona lalai, una faniwarea (abaa
yau, na? ma'uaa mei Fasu): hemea pifine haro-
lalai nei'aa di'ininaa mei harona.
11 Ma'uaa nabaa i bigi'ia ale'ei, te, inei'awe
lalaidiai, o inei fawanewanedinaa watolaa lagua
mei harona. Ma hemea wawane harolalai nei'aa
fi'alagii a'a mei harona.
12 Ma feni warea feni i dinaa a'a minaa hamu'ou
(abaa mei Fasu, na? uaa yau.): Nabaa nemea lofu

ma i pa'i harona hemea abaa narafawe'ia ma'uaa
mei pifine mei, na nunuminia ba i gutafipui a'ana,
mei wawane, inei'aa fi'alagii a'ana.
13 Ma nabaa nemea pifine ma i pa'i harona,
hemea abaa narafawe'ia ma'uaa mei wawane mei
na nunuminia ba i gutafipui a'ana, inei'aa fi'alagii
a'ana.
14 Uaa mei wawane abaa narafawe'ia na
apunai, uaa mei harona. Ma mei pifine, mei
abaa narafawe'ia na apunai, uaa mei harona, mei
narafawe'ia. Uaa nabaa lomi, ei na'uu lagua, lomi
ro'aa fafa'arai. Ma si'ei ba na ale'ei, rona apunai.
15 Ma'uaa, nabaa mei abaa narafawe'ia ba i dii,
rawaia. Nemea narafawe'ia, pifine o wawane,
lomi na hupu'ai a'a ei manumanu ale'ei; mei
Haidaa na rafeinaa o'ou ba onei gutafirawanii ua.
16 Yoi mena pifine, batanai o aida ba ana o
fatelapa'aa mei haromu? O yoi mena wawane,
batanai o aida ba ana o fatelapa'aa mei haromu?
17 Ma'uaa hememea hamu'ou nei guta ale'ena
fei mau gutanana fei na fania mei Haidaa ma a'a
fei, mei Haidaa na harofia. Hefeni wareau feni,
minaa ena losuu ronei nenegia.
18 Na pa'i hemea wawane na moro'aa hudii
wawaneina ei i tonaa fei haroharofa? Inei'aa
filogii. Ina pa'i hemea wawane lomi na moro ei i
tonaa fei haroharofa? Inei'aa filogii.
19 Fei ba rona moro'aa hudii wawanei o lomi,
abaa baua manumanu. Fei baua manumanu sifei
ba onei neneraa ei wareaa mei Haidaa.
20 Hememea nei guta ale'ei fei gutanana mina,
ei i harofia mei Haidaa.
21 Haa, yoi hemea humuwa ei o tonaa fei
haroharofa? Apuna naranara watauda wagina;

ma'uaa, nabaa o alagio a'a fei humuwa ma ba o
ale'ei hemea rama'a ua, te, bigi'ia.
22 Uaa mei hia humuwa ei i harofia mei Fasu,
nawe ala uaa Christ ma hia ale'ei rama'a ua a'a
mei Fasu. Ana ale'ei, mei hia rama'a ua ei i tonaa
fei haroharofa, hia humuwaa Christ.
23 Hamona pa'i pono'aa hamu'ou ma ina
ponodigaa hamu'ou. Apuna oanaa humuwaa
rama'a.
24 Ena lofu, hememea hamu'ou a'a mei Haidaa
nei guta ale'ei fei mau gutanana ei i harofia mei
Haidaa.
25 Ma hamu'ou ena pifine, ena a'u'uagio, lomi na
pa'i warea noranarai a'a mei Fasu. Ma'uaa, a'a ei
faloloa'iaa mei Fasu, a fanaa hamu'ou feni warea
ale'ei hemea na guaifarawaninaa mei Fasu.
26 Si'ei ba na pa'i hafelo'a a'a feni au feni, narau
ba na rawani ba hamonei guta ua ale'ena.
27 Yoi harolalai? Apuna fi'alagii. Yoi abaa haro-
lalai? Apuna labarai hogii pinemu.
28 Ma'uaa, nabaa ona lalai, lomi na tata; ma
nabaa nemea nanao a'u ua i lalai, lomi na tata.
Ma'uaa a'a ei harolalai, ro'aa pa'i watauda awataa
ro'ou a'a fei gutanaa ro'ou ma si'ei a aweinaa
hamu'ou a'a fei.
29 Ena lofu, fei hanuiau ba feni au na welegui.
Wagieni ma nolao, ei rona pa'i haroo ro'ou pifine,
ronei guta ale'ena lomi haroo ro'odu.
30 Ma ei rama'a, ei rona aiwawasusu, ronei guta
ale'ei ba lomi rona faloloa'i. Ei rama'a, ei rona
guta ni'eni'e, ronei guta ale'ei ba lomi ronamina
ni'eni'e. Ma ei rama'a, ei rona pono'aa hepalo
manumanu, ronei nara ale'ei ba abaa ale'ena
pa'aa manumanuu ro'odu;

31 ma ei rama'a, ei rona panarofaa ei manu-
manu yeni malagufu, ronei'aa naranara watauda
a'a ei manumanu ei. Uaa, ei manumanuu feni ano
wagieni, ifi pa'ailao e'eni.

32 Nunumiau ba hamonei ala a'a ei watauda
naranara. Hemea wawane ataa lalai na naranara
watauda a'a ei manumanuu mei Fasu—ale'ei ba i
fani'eni'e batanainaa mei Fasu.
33 Ma'uaa mei wawane harolalai na naranara
watauda a'a ei manumanuu feni ano—ale'ei ba i
fani'eni'e batanainaa mei harona—
34 ma inawe figitataa naranarana. Hemea pifine
ataa lalai o hemea nanao a'u ua na naranara
watauda a'a ei manumanuu mei Fasu. Fei baua
nunumiana ba fei ununa ma fei spiritina nei oa
a'a mei Fasu. Ma'uaa mei pifine harolalai na nara-
nara watauda a'a ei manumanuu feni malagufu—
ale'ei ba i fani'eni'e batanainaa mei harona.
35 Eni a wareaa feni, ba fararawanii hamu'ou,
abaa fi apunainaa hamu'ou. Ma'uaa ba hamonei
gutafarawani ua ma nei'aa figitataa naranaraa
hamu'ou a'a mei Fasu.

36 Nabaa nemea wawane na nara ba lomi na
rawani ei maumauna a'a hemea nanao, mei ba
hogii pinena ma ba mei pifine namina sisiginaa
raudei ma mei wawane na nara ba ipo'o lalai,
te, inei bigi'ia ale'ei nunumiana. Lomi na hafelo;
lagunei lalai.
37 Ma'uaa nabaa mei wawane lomi hepalo
manumanu na foraiaa naranarana ma na
narafawe'i ba lomi i lalainaa mei nanao, mei
wawane mei, ana na bigi'aa fei rawani'a maumau.
38 Ma si'ei, mei i lalainaa mei nanao mei, ana
na bigifarawani, ma'uaa mei lomi na lalainaa mei

nanao, na mua ma'idadiai fei mau bigi'ana.†
39 Mei pifine nei hupu'ai a'a mei harona
nopa'aloo fei ba ina ma'e. Ma'uaa, nabaa mei
harona wawane i ma'e, te, mei pifine nawe ala ba
i lalainaa nemea nunumiana ma'uaa inei lalainaa
nemea na oafipui a'a mei Fasu.
40 A'a fei naranarau ba i mamalawia pelee nara-
narana nabaa i guta ua ale'ei. Ma una nara ale'ei
ba yau ana na pa'i fei Spiritii mei Haidaa.

8

Du'uaa Fana a'a ei Haidaa Sifisifi

1 E'eni ba a wareware a'a ei du'ua, ei rona fani-
naa a'a ei haidaa sifisifi. Ona aida ba minaa o'ou
na pa'i fei apa'a.* Ma fei apa'a i famamaguguaa
rama'a ma'uaa fei hagua i farawaninaa rama'a.
2 Mei na nara ba na apa'ifarawaninaa hepalo
manumanu, ana atawe felefele fei apa'ana.
3 Ma'uaa mei i haguaa mei Haidaa, mei Haidaa
na apa'ifarawaninia.
4 Ma wagii ei du'ua, ei rona faninaa ei haidaa
sifisifi: Ona aida ba ei haidaa sifisifi, pa'aa lomi
hanuna yeni ano, hamatee hemea ua Haidaa.

---

† **7:38: 7:36-38** O, 36 *Nabaa nemea na nara ba hia lomi na farawani a'a mei na'una baduu pifine ma nabaa mei na'una na siginaa raudei ma ina nara ba mei na'una nei lalai, mei ama nei bigi'ia ale'ei narana. Lomi tatana fei. Inei falalainia. 37 Ma'uaa mei napa'aa nara ma abaa susuaniaa hemea hia, uaa ana bigi'aa fei narana ba mei ata hainofipui a'a hemea wawane nei'aa lalai, te, ana na rawani fei bigi'ana.* 38 Si'ei, mei na falalainaa mei na'una, mei ata hainofipui a'a nemea, mei ama mei, na *rawani fei bigi'ana, ma'uaa, mei lomi na falalainaa mei na'una na muadiai fei bigi'ana.*

* **8:1: 8:1** O, *"Minaa o'ou na pa'i fei apa'a," ale'ei wareaa hamu'ou*

5 Uaa nabaa na pa'i watauda rona roroinaa
ro'ou ba haidaa yei pa'udu, o yeni malagufu (fa'ua,
na pa'i watauda “haidaa”, o “fasu” ale'ei),
6 ma'uaa ona aida ba hemea ua Haidaa, mei
Ama, mei na fanoramiaa minaa ei manumanu ma
ba o'ou paniaa panina. Ma hemea ua Fasu, Jesus
Christ, mei na fanoramiaa minaa ei manumanu,
mei a'ana ona pa'i faweweni.

7 Ma'uaa abaa minaa ei rama'a rona apa'aa fei.
Hefi'a rama'a ana na pala'aidii a'a ei haidaa sifisifi
ma ena rona hanaiaa ei du'ua ale'ei, rona'aida
naranaraia ale'ei ba na fanidiginaa a'a ei haidaa
sifisifi ma si'ei ba ei naranaraa ro'ou lomi na we'i,
na fafeloaa ro'ou.
8 Ma'uaa fei du'ua, lomi i farafi'inamii o'odu a'a
mei Haidaa; nabaa ona hanana o lomi, ana lomi
imina fafeloaa o'ou o farawaninaa o'ou.

9 Ma'uaa hamonei wagi'inaa hamu'ou ba ei ina
rawani a'a hamu'ou nei'aa oanaa alabe'a a'a ei
lomi na we'i naranaraa ro'ou.
10 Uaa hamu'ou ena hamona pa'i fei apa'a,
nabaa nemea lomi na we'i naranarana i ma'aiaa
hamu'ou fi hanana i laloo fei humuu ei haidaa
sifisifi, haa, lomi i ma'anenegi ma i hana ua ei
du'ua rona faninaa a'a ei haidaa sifisifi?
11 Ma mei lofu, mei lomi na we'i naranarana,
mei na ma'e a'ana Christ, na pasi hamatee fei
apa'aa hamu'ou.
12 Ma ena hamona bigifatata a'a ena lofuu
hamu'ou ale'ei ma fapasiaa ei lomi na we'i nara-
naraa ro'ou, ana hamona fafeloaa Christ.
13 Si'ei, nabaa tamanu una hanaia i fapasiaa mei
lofuu, fai lomi a hanadiai pigio uaa lomi na rawani
ba apo'o fapasi'uaia.

9

Fei Ugaa Pinee Hemea Apostle

1 Haa, yau lomi na ala? Haa, yau abaa hemea
apostle? Haa, lomi una fanunu Jesus, mei Fasuu
o'odu? Haa, abaa hamu'ou si'ena ena pono'aa fei
bigitemuau a'a mei Fasu?
2 Fa'ua ba yau abaa ale'ena hemea apostle a'a
hefi'a ma'uaa a'a hamu'ou, yau hemea! Uaa,
hamu'ou ena fama'ama'aa fei bigi'au a'a mei Fasu.
3 Sifei, fei ba a warefanaa ei rona gutanarafafelo
ba yau na tata.
4 Haa, hai'ou nei'aa pa'i du'ua ma numa?
5 Haa, hai'ou nei'aa nodugaa ei narafawe'ia ha-
roo hai'odu, ale'ei hefi'a ei apostle ma ei lofuu mei
Fasu ma Cephas?*
6 O ba uniaa haigua Barnabas nei bigitopono'aa
manumanuu haigua?
7 Hini rama'aa fo'aa i bigi ua ma lomi pono'ana?
Hini i bigi pe'ihape ma lomi i hana du'ua wagina?
Hini i oma'aa ei manulelele ma lomi i hunu pao-
susu?
8 Tamanu naraa hamu'ou? Haa, ei a wareaa fei,
fi wareware ale'ei naranaraa rama'a? A'a ba fei
Law na ware ana ale'ei?
9 Uaa ina ne'i a'a fei Law Moses: “Apuna sumaa
poaa hepalo buduma'ao ei fi bigi laloo pe'ihape.”
Haa, fei i fanaranaraiaa mei Haidaa, pa'aa fei
buduma'ao?
10 Ei i wareaa fei ba i farawaninaa o'ou, na?
Hi'i. Fei, roi ne'ifanaa o'ou, uaa ena na suweni
mei suwena ma mei nueia fi nuei, na o'onai unuu
lagua ba ana lagu'aa to du'ua a'a fei hufu'a.

---

* **9:5: 9:5** O, *Peter*

11 Nabaa hai'ouna faroaa ei lau spiriti dupuaa
hamu'ou, haa, namina rata nabaa hai'ou to du'ua
o manumanu a'a hamu'ou?
12 Nabaa hefi'a rona to haduma a'a hamu'ou,
tani lomi hai'ou to baua haduma a'a hamu'ou?

Ma'uaa lomi hai'ou fapala'ai ale'ei. Hai'ouna
rawa'a'afai ma hare'uaiaa ei awataa laraa fei ba
hai'ou pauninaa fei rawani'a wareaa Christ.
13 Lomi hamona aida ba ei rona bigi laloo fei
humuu mei Haidaa, ro to hanaa ro'ou ana a'a fei
humuu mei Haidaa ma ei rona bigi a'a fei tawahafi
na apunai, rona fi'alaginaa ana ei du'ua wagina?
14 Ana ale'ei, na ware mei Fasu ba ei rona u'ugaa
fei rawani'a warea, ronei to fagutagutaa ro'ou ana
a'a fei rawani'a warea.
15 Ma'uaa yau lomi a fapala'ai wagii e'ei ma eni a
ne'inaa feni a'a hamu'ou abaa na pa'i fei naranara
ba hamonei bigi'ia ale'ei a'au. Na rawaninaa fei
ba una ma'e laraa fei ba nemea i fapaunainaa fei
warefa'agu'aguau.
16 Ma'uaa ena una u'ugaa fei rawani'a warea,
unei'aa fa'upe'upei uaa neipa'aa u'ugia. Nabaa
lomi una u'ugaa fei rawani'a warea, a fagiana!
17 Nei pa'i pono'au nabaa pa'aa naranarau ba a
u'ugaa fei rawani'a warea. Ma'uaa unei bigi'aa fei,
uaa mei Haidaa na fifaninaa paniu.
18 Ma tamanu pono'au wagina? Sifeni ua: feni
u'ugau feni rawani'a warea, feni fi u'ufani'uaiaa
hamu'ou. Fa'ua ba hamonei hadumau ma'uaa
abaa una ware ba hamonei fani manumanuu ena
una u'ugaa feni rawani'a warea.

19 Fa'ua ba yau na ala ma abaa manumanuu
hemea rama'a ma'uaa una fafaiau ale'ena hu-

muwaa minaa ei rama'a ba unei muaitonaa
watauda ma wataudadiai.
20 A'a ei Jew yau ale'ei hemea Jew ba unei
muaitonaa ei Jew. A'a ei rona oa haroo fei law,
yau ale'ei hemea na oa haroo fei law ba unei
muaitonaa ei rona oa haroo fei law (ma'uaa fei
law, lomi na panarofau).
21 A'a ei lomi rona pa'i fei law, yau ana ale'ei
hemea lomi na pa'i fei law ba unei muaitonaa ei
lomi rona pa'i fei law (ma'uaa abaa una ala a'a fei
law mei Haidaa, uaa una oa haroo fei law Christ).
22 A'a ei pududuu, ana una fapududui ba unei
muaitonaa ei pududuu. Unamina oanaa watauda
manumanu a'a minaa ei rama'a, uaa ba nei pa'i
watauda tala ma a fatelaiaa hefi'a.
23 Ei a bigi'ia ale'ei uaa ba fei rawani'a warea ba
ana nei pa'i hawegiau wagina.
24 Haa, lomi hamona aida ba a'a fei ponifiwaleia,
minaa ei rama'a, ro'aa fiwalei ma'uaa unaa hemea
ua i to pono'a? Hamonei ponifawe'i ba hamo'aa
tonaa fei pono'a.
25 Hini i poni wagii fei fiwaleia neido'o fer-
oifawe'i. Rona bigi'ia ale'ei ba ro'aa tonaa fei tao
i wataramupa'ai ua. Ma'uaa o'ou, ona bigi'ia ba
o'aa tonaa fei tao i udelao.
26 Si'ei, lomi a poni ale'ei hemea fi poponi ua.
Lomi a fo'a ale'ei hemea fi sumai ua pani a'a fei
lalarena.
27 Agia, una fanima'aa fei hudi unuu ma fafaia
ale'ei humuwau, uaa lomi rowe fapedugau a'a fei
fiwaleia ena una u'ufanidigaa hefi'a fei rawani'a
warea.

10

Fei Aweia Noranarai a'a fei U'ugaa ei Israel Mina

1 Ena lofu, nunuminau ba hamonei aida ba fei
u'ugaa ei upuu o'odu, pa'aa fa'ua. Minaa ro'ou na
talai haroo fei papalei ma talai'ailao wagii fei Roa
Agi.
2 Minaa ro'ou, rona pudugufai a'a Moses wagii
fei papalei ma fei agi.
3 Minaa ro'ou, rona hanaiaa hepalo ua du'uaa
spiriti
4 ma hunumaa hepalo ua numaa spiriti;
uaa rona hunu a'a fei mugoo fei spiriti, fei i
aunuhugiaa ro'odu. Ma fei mugoo fei, Christ.
5 Ma'uaa mei Haidaa, lomi na ni'eni'e a'a
watauda ro'odu. Si'ei, ei hudi unuu ei ma'ea na
talanenenei fawelei abaa wawawau rama'a.
6 Ma e'ei manumanu e'ei, ale'ei ba fama'ama'aa*
o'odu ba onei'aa naraiaa ei hafelo'a manumanu
ale'ei ro'odu.
7 Apuna uduginaa ei haidaa sifisifi ale'ei bigi'aa
hefi'a ro'ou. Uaa fei ne'ia na ware ba, “Ei rama'a,
rona guta ba ro'aa hanana ma hunu ma rona
asi'aa ba ro'aa bigi'aa ei maumau hafelo'a ale'ei ei
rama'a roromaa.”
8 Onei'aa bigi'aa fei fitatafipa'aia ale'ei hefi'a
ro'ou mina—ma laloo heai arewaa ua, enu pa'ania
ma oduai pufaba'a rama'a, rona ma'e.
9 Onei'aa maniaa mei Fasu ale'ei hefi'a ro'ou—
ma ei wa'a rona tadufama'eaa ro'odu.
10 Apuna babau'ua ale'ei hefi'a ro'ou ma rona
ma'e, uaa na fo'afama'eaa ro'ou mei alo'aloo
fo'afama'ea.

---

* **10:6: 10:6** O, *manumanu e'ei, mau ale'ei fa'a'arewa a'a*; v. 11 anaa

11 Ma e'ei manumanu e'ei, na pasiaa ro'ou ba
fama'ama'a ma a'awei o'ou, o'ou eni nawe nodigi-
mai a'a o'ou fei au.
12 Si'ei, nabaa hamona nara ba hamona ufawe'i,
hamonei oma'ama'a ba hamonei'awe pasi!
13 Ei manumanuu mania i patarofaa hamu'ou,
ana na manidigaa watauda rama'a ma'uaa mei
Haidaa na oafagugu ma lomi i augaa hamu'ou a'a
fei mania, fei namina rataiaa hamu'ou. Ma'uaa
ena hamona oa a'a fei manimania, ana iwe bigi-
fani talaa hamu'ou ba hamo'aa upa'i wagina.

Fei Finei mei Fasu ma ei Hananaa ei Haidaa Sifisifi

14 Si'ei, ena tafiu, hamonei ponifaraua a'a ei
haidaa sifisifi.
15 U'ei warefanaa ei rona pa'i hubee tabaa
ro'odu. Hamonei narama'aiaa ei wareau.
16 Fei baraa ‘ta’, fei ona ware ‘ta’ wagina, a'a ba
tonaa o'ou wagii fei namoo Christ? Ma fei faraa
pidaua ona bidigeia, a'a ba tonaa o'ou wagii fei
hudi unuu Christ?
17 Si'ei ba hepalo ua faraa pidaua ma minaa o'ou
watauda ba o hanaia, minaa o'ou hepalo ua pa'afi.
18 Narama'aiaa ei Israel: Haa, a'a ba ei rona
hanaiaa ei manulelelee fana, ana rona fi'alaginia
a'a fei tawahafi na apunai?
19 Haa, fei hanui yau ba ei manulelele rona
faninaa a'a ei haidaa sifisifi, baua manumanu, o
ei haidaa sifisifi, baua manumanu?
20 Lomi. Ma'uaa e'ei fanaa ei roromaa, roi fani-
naa a'a ei pigea, abaa a'a mei Haidaa ma lomi na
nunuminia ba hamonei paniaa panii ei pigea.

21 Lomi ba hamo'aa hunu a'a fei baraa mei Fasu
ma a'a fei baraa ei pigea anaa. Lomi ba hamo'aa
hanana a'a fei tawaa mei Fasu ma a'a fei tawaa ei
pigea anaa.
22 Haa? Ba o'aa fa'una'anaa walai mei Fasu?
Haa, na faufaudiai o'ou laraa hia?

Fei Alaraa ei Narafawe'ia

23 "Minaa ei manumanu na rawani ba
o bigi'ia"—ma'uaa abaa minaa ro'ou, ro'aa
farawaninaa o'ou. "Minaa ei manumanu na
rawani ba o bigi'ia"—ma'uaa abaa minaa ro'ou, ro
bigipa'i.
24 Lomi na rawani ba nemea i farawaninaa
anaia ma'uaa, nei farawaninaa hefi'adiai.
25 Hana'uaiaa minaa ena pigio, ena rona aloia
humuu alo'alo ma apuna famarapuaa unuu
hamu'ou wagina
26 uaa, "Feni malagufu ma minaa ei manumanu
wagina manumanuu mei Fasu."
27 Nabaa nemea abaa narafawe'ia na falala'io
ba hamu'aa hanana ma ona nunumiai ba o'aa di-
naa a'ana, hanana ua tamanu na fanio ma apuna
naranara watauda.
28 Ma'uaa, nabaa nemea i warefanio ba, "Feni,
rona fanidiginaa a'a ei haidaa sifisifi," onei'aa
hanaia. Uaa i famarapuaa unuu mei na warefanio
ma si'ei ba lomi i hamamagua naranaraa hemea†
—
29 ufi wareaa fei naranaraa mei hamugua abaa
yoi, na? Haa, tani i fa'uduguguaa unuu fei nara-
naraa hemeadiai?

---

† **10:28: 10:28** Hefi'a ne'ia ba, *naranaraa hemea, uaa feni malagufu ma minaa ei manumanu wagina, manumanuu mei Fasu"*

30 Nabaa una hanana fininaa warea ‘ta’ ma i
rawani naranarau wagina, tani hemea i ware-
fafeloau nabaa una waredii ba ‘ta’ a'a mei Haidaa?
31 Si'ei, nabaa ona hanana o hunu, o tamanu fei
bigi'amu, onei bigi'aa minaa ei ba i fani hawera a'a
mei Haidaa.
32 Apuna fa'alabe'aa nemea Jew, o Greece, o fei
losuu mei Haidaa—
33 ale'ei yau ba ana fi farawaninaa minaa ei
rama'a a'a watauda tala, abaa fi labarai fararawa-
niu ma'uaa fararawanii wataudadiai ba ro'aa tela.

11

1 Neneraa fei maumauu, ana ale'ei yau na nen-
eraa fei maumau Christ.

Fei Pa'aa Maumau Losuia

2 Yau na tenaa hamu'ou a'a fei nonomiaa
hamu'ou yau a'a minaa ei manumanu ma fei uro-
faa hamu'ou ei feroia* ana ale'ei a fifaninaa ro'ou
panii hamu'ou.
3 Nunumiau ba hamonei aida ba Christ, Fasuu
minaa ei wawane ma ei wawane, fasuu ei pifine
ma mei Haidaa, fasuu Christ.
4 Hini wawane i lafulafu o diware'augaa ei
manumanu i nomai nene ma na pa'i hawaa ta-
bana, lomi na fahonuaa fei tabana.
5 Hini pifine i lafulafu o diware'augaa ei manu-
manu i nomai nene ma lomi na pa'i hawaa tabana,
lomi na fahonuaa fei tabana ana ale'ei ba hia na
sisigaa ei loaa tabana.

---

* **11:2: 11:2** O, *ei maumau*

6 Ma nabaa nemea pifine lomi i hawainaa ta-
bana, inei sisigaa ei loaa tabana. Ma nabaa manu-
manuu mafaa fei ba'ofaa loaa taba, mei pifine nei
hawainia.
7 Mei wawane nei'aa hawainaa tabana,† uaa
hia haduo ma haweraa mei Haidaa. Ma'uaa, mei
pifine, hia haweraa mei wawane.
8 Uaa mei wawane, abaa noramiana a'a
mei pifine, uaa mei pifine, noranamai a'a mei
wawane.
9 Abaa i mamaraimai mei wawane ba manu-
manuu mei pifine, uaa mei pifine manumanuu
mei wawane.
10 Sifei hepalo pa'afina ba mei pifine nei pa'i
uni'unii fei foraforaa mei wawane pafoo tabana
ma hepalodiai, uaa ei alo'alo.

11 Ma'uaa a'a mei Fasu, mei pifine lomi ba i
fapapanai ua a'a mei wawane ma mei wawane
ana lomi ba i fapapanai ua a'a mei pifine.
12 Ana ale'ei ba mei pifine noranamai a'a mei
wawane, hee, mei wawane, waninianamai a'a
mei pifine. Ma'uaa minaa ei manumanu, norami-
ana a'a mei Haidaa.
13 Hamonei narafarawanima'aia: Ina
wanewane ba mei pifine i lafulafu i a'a mei
Haidaa ma lomi hawaa tabana?

---

† **11:7: 11:4-7** O, *4 Hini wawane i lafulafu o diware'augaa ei manumanuu mei Haidaa ma na mala hugoo tabana, ina fafeloaa fei tabana. 5 Ma hini pifine i lafulafu o diware'augaa ei manumanuu mei Haidaa ma lomi na hawainaa hugoo tabana, ina fafeloaa fei tabana—hia ale'ei hemea "pifine na sisigi tabana." 6 Naba hemea pifine lomi na pa'i hawa, narawani ba na welegu e'eni, ma'uaa si'ei ba manumanu mamafaa nabaa na sisigi o fapi tabana, inei fanusudinia. 7 Ei wawane nei'aa famalaiaa loaa tabaa ro'ou*

14 Haa, ei fanunuaa hamu'ou a'a ei bigi'aa mei
Haidaa, lomi na fa'aiaa hamu'ou ba mei wawane
na malaa loaa tabana manumanuu mafaa a'ana?
15 Ma'uaa, nabaa mei pifine ana i famalaiaa fei
loaa tabana, hefei, i fani hawerana. Uaa ei malaa
loaa taba ale'ei hawana.
16 Nabaa nemea i harea a'a fei maumau fei, lomi
hepalodiai maumau o'odu—ana lomi a'a minaa ei
losuu mei Haidaa.

Fei Finei mei Fasu
(Matthew 26:26-29; Mark 14:22-25; Luke 22:14-20)

17 A'a ei manumanu ba a fawanewaneia, yau
lomi napo'o ni'eni'e a'a hamu'ou, uaa a'a ei
figupuiaa hamu'ou na rata fei fafeloana laraa fei
farawaniana.
18 Fama'a, yau na guainia ba ei hamo'ei figupui
fei losuu hamu'ou, na pa'i watauda fihareia
dupuaa hamu'ou. Ma a'a hefi'a warewarea, woro
narau ba fa'ua.
19 Fa'ua ba nei pa'i fibibiyeia dupuaa hamu'ou,
ma'uaa wagii fei, iwe fa'aia ba hini hamu'ou na
ugainia mei Haidaa.
20 Ena hamo'aa nofigupuimai, a'a ba ale'ei ba
hamofi hanaiaa fei Finei mei Fasu.
21 Uaa ena hamona hanana, hememea hamu'ou
fi rata ua ma lomi na fawiwi'ainaa hemea. Hemea
lomi na magu. Hemeadiai na hunufapoapoai.
22 Haa, pa'aa lomi humu ba hamo'aa hanana ma
hunu lalona? O, na pa'i bidi'aa unuu hamu'ou a'a
fei losuu mei Haidaa ma ana hamo'ei famamafa-
iaa ei lomi manumanuu ro'ou? A ware batanai a'a
hamu'ou? A tenaa hamu'ou a'a feni? Pa'aa lomi!
23 Uaa tamanu ei tonau a'a mei Fasu, ana una
fifaninawii a'a hamu'ou. Mei Fasu Jesus, a'a fei

poi, fei rona fifaninaa hia panii hefi'a, ina tonaa
fei faraa pidaua
24 ma i'a hawegidigia, ina bidigeia ma ware ba,
“Feni, feni pigiou, feni a fanaa hamu'ou. Bigi'aa
feni ale'ena fanonomii hamu'ou yau.”
25 Ana ale'ei, nenee hananaa, ina tonaa fei bara
ma ware ba, “Feni bara feni, manufau fi'ugaia
a'a feni namou. Bigi'aa feni ale'ena fanonomii
hamu'ou yau ena hamona hunumia.”
26 Uaa ena hamona hanaiaa feni faraa pidaua
ma hunumaa feni bara, hamofi warefa'aiaa ei
rama'a fei ma'eaa mei Fasu nopa'aloo fei norami-
ana.
27 Si'ei, hini i hanaiaa fei faraa pidaua o
hunumaa fei baraa mei Fasu ma lomi na rawani
ei mau bigi'ana wagina, hia na fafeloaa fei pigio
ma fei namoo mei Fasu.
28 Hememea rama'a, ba i hanaiaa fei
faraa pidaua ma hunumaa fei bara, neido'o
fanunuma'aiaa fei maumauna.
29 Uaa mei i hanana ma hunu ma lomi na fani
honua a'a fei hudi unuu mei Fasu, ana fi hana ma
hunuto'uaiaa fei lagina.
30 Si'ei, watauda dupuaa hamu'ou, rona rafilele
ma funu ma watauda hamu'ou, rona ma'igu no'oa.
31 Ma'uaa, nabaa o dududuaa ana o'odu, lomi ba
i tonaa o'ou fei dududua.
32 Ma ena ina dududuaa o'ou mei Fasu, fi suala-
paraa o'odu ba onei'aa dududufini a'a feni ano.
33 Si'ei, ena lofuu, ena hamona nofigupuimai
ba hamo'aa hanana, fawiwi'ainaa hememea
hamu'ou.
34 Nabaa nemea na bao, ineido'o dihanana hu-
muna ma ena hamona nofigupuimai, lomi i pa'i

dududua wagina.

Ma ena una nomai, awe ware'italalafuifanaa hamu'ou hefi'adiai.

12

Ei Fanaa fei Spiriti

1 Ena lofu, nunumiau ba hamonei'aa polatabai a'a ei fanaa fei Spiriti Apuna.

2 Ei do'o hamu'ou rama'aa roromaa, rona fasuauganaa hamu'ou ba hamonei neneraa ei haidaa sifisifi, ei umuloo manumanu.

3 Si'ei, a warefanaa hamu'ou ba lomi nemea na pa'i fei Spiritii mei Haidaa i a'ana i ware ba, “Jesus, una umuio,” ma lomi nemea i ware ba, “Jesus, hia mei Fasu,” nabaa lomi na pa'i a'ana fei Spiriti Apuna.

4 Ina u'ugai hefi'a ei mau fana ma'uaa hepalo ua Spiriti.

5 Ina u'ugai ei ba o'aa bigi'ia a'a mei Fasu ma'uaa hemea ua Fasu.

6 Ina u'ugai ei mau bigi'a ma'uaa ana mei Haidaa ua i bigi'aa minaa ro'ou a'a minaa ei rama'a.

7 Ma fei uni'unii fei Spiriti i dinaa a'a hememea ba i hadumaa minaa o'ou.

8 A'a fei Spiriti, mei Haidaa na fanaa fei u'ugaa ano'anoia a'a hemea ma a'a ana fei Spiritii fei, ina fanaa fei u'ugaa apa'a a'a hemeadiai.

9 Ana a'a fei Spiriti fei, na fanaa fei we'iaa nara-nara a'a hemea ma ana fei hepalo ua Spiriti fei, ina fanaa hemeadiai fei ba i fapedugaa ei funua.

10 A'a hemea ina fanaa fei faufau fei foigia, a'a hemeadiai na fanaa fei ba i diware'augaa fei ba i nomai hinene, a'a hemeadiai na fanaa fei ba i

fanunu'apa'aa ei maumau ei spiriti, a'a hemeadiai
na fanaa fei ba i wareaa ena warea hepapa gufu*
ma a'a hemeadiai na fanaa fei ba i guaipa'aa ena
wareagufu ma warefa'arewaiaa ei hanuna.
11 Ma minaa ro'ou, bigi'aa hepalo ua Spiriti. Ma
wagii fei nunumiana na fanaa hememea.

Hepalo Ua Pa'afi Ma'uaa Watauda Maroa

12 Fei pa'afi, hepalo ua; ma'uaa ina pa'i watauda
maroana. Ma ei watauda maroana ei, rona
pa'afinaa hepalo ua. Ma ana ale'ei a'a Christ.
13 Uaa minaa o'ou na pudugufai a'a† hepalo ua
Spiriti ba ale'ena hepalo ua pa'afi—nabaa o'ou Jew
o Greece, humuwa o abaa humuwa—ina fanaa
minaa o'ou hepalo ua Spiriti ba o hunu wagina.
14 Ma fei pa'afi, abaa hepalo ua maroana ma'uaa
watauda.
15 Nabaa fei pinai i ware ba, “Si'ei ba abaa yau
pani, yau abaa maroaa fei pa'afi,” hefei, abaa
ale'ei ba hia abaa maroaa fei pa'afi.
16 Nabaa fei adia i ware ba, “Si'ei ba abaa yau
puda, yau abaa maroaa fei pa'afi,” hefei, abaa
ale'ei ba hia abaa maroaa fei pa'afi.
17 Nabaa minaa fei pa'afi ale'ei puda ua, i
guainaa tamanu? Nabaa minaa fei pa'afi adia ua,
i hatonaa tamanu?
18 Ma'uaa mei Haidaa na aufipuinaa minaa ei
maroaa fei pa'afi ana ale'ei nunumiana.
19 Nabaa minaa e'ei fimina'ei ua, i bigibatanai
fei pa'afi?
20 Ina watauda maroa ma'uaa hepalo ua pa'afi.

---

* **12:10: 12:10** O, *i wareaa ei rawerawe*; v. 28 anaa † **12:13: 12:13** O, *wagii*

21 Lomi i ware fei puda a'a fei pani ba, “Lomi
bigi'amu a'au!” Ma lomi i ware fei taba a'a fei pine
ba, “Lomi bigi'amu a'au!”
22 Agia. Uaa ei maroa, ei rona fawawaniniaa
unu nei pa'i a'a fei pa'afi.
23 Ma ei maroa ona nara ba lomi honuaa ro'ou,
onei fahonuaa ro'ou. Ma ei maroa ba ronei
ude'opa'ai, ona hawainaa ro'ou ma falanaa huoo
o'ou wagina.
24 Ma'uaa ei manumanuu lelefoa, a'a ba manu-
manuu opa'aia ba omina falanaa huoo o'ou wag-
ina. Ma'uaa, mei Haidaa na aufipuinaa ei maroaa
fei pa'afi ma fahonuaa ei maroa, ei lomi rona
honua
25 ba inei'aa pa'i fi'i'areia a'a fei pa'afi ma ba ei
maroa, ronei fihadumii.
26 Nabaa hepalo maroa na tonaa fi'ia, minaa
ei, ro'aa fi'ifipui a'ana. Nabaa hepalo na pa'i
honuana, minaa ei, ro'aa ni'eni'efipui a'ana.

27 Ma hamu'ou ale'ei pa'afii Christ ma hememea
hamu'ou, ale'ei maroana.
28 Ma a'a fei losuu, mei Haidaa na do'o rafeinaa
ei apostle ma faguapaloaa rafeiana, ei mamama'a,
fa'odumanuana, ei feroia, nene, ei bigi'aa ei foigia
ma ei rama'a farawaninaa funua anaa. Ma ei rona
hadupa'aa hefi'adiai, ei rama'a oma'aa bigi'a, ei
rona warenaa u'ugai warea hepapa gufu.
29 Haa, minaa ro'ou apostle? Minaa ro'ou ma-
mama'a? Minaa ro'ou feroia? Minaa ro'ou, rona
bigi'aa ei foigia?
30 Minaa ro'ou, rona pa'i fei fana ba i farawan-
inaa ei funua? Minaa ro'ou rona warenaa

u'ugai warea hepapa gufu?‡ Minaa ro'ou, rona
aida guaipa'aa ena wareaa hepapa gufu ma
warefa'arewaiaa ei hanuna a'a hefi'adiai?
31 Ma'uaa hamonei§ refununuminaa ei baua
fana.

Hagua

Ma e'eni a fama'aa hamu'ou fei

13

napa'aa muainaa mina e'ei. 1 Nabaa a ware-
naa wareaa hepapa gufu,* o warenaa wareaa† ei
alo'alo ma'uaa lomi na pa'i hagua a'au, yau ale'ei
hepalo ha'ifa rona hafugia, o hepalo manumanu
na ba'aba'a ua.
2 Nabaa a diware'augaa fei ba i nomai nene
ma apa'ifarawanima'aiaa minaa ei manumanu
na ude'opa'ai ma minaa ei apa'a ma nabaa una
pa'i fei we'iaa naranara ba i toigipa'aa Afuana
ba neiree momogu i agi ma'uaa lomi una pa'i fei
hagua a'au, pa'aa lomi hanuu.
3 Nabaa yau, a fanaa minaa ei manumanuu a'a
ei lomi manumanu ma fei pa'afiu una fagu'aia a'a
fei weguweguana‡ ma'uaa lomi una pa'i hagua
a'au, pa'aa lomi ba a tonaa ne'a manumanu.
4 Fei hagua na pa'i fawiwi'aia ma firawania.
Lomi i pa'i punepunea, warefa'agu'agua, o mam-
agugua.

---

‡ **12:30: 12:30** O, *Minaa ro'ou, rona warenaa ei u'ugai rawerawe*
§ **12:31: 12:31** O, *hamo'ei* * **13:1: 13:1** O, *warenaa ei rawerawe*
† **13:1: 13:1** O, *warenaa ei rawerawe* ‡ **13:3: 13:3** Hefi'a ne'ia mina ba, *pa'afiu ba a warefa'agu*

5 Lomi agu'agua, lomi fei naranara ba minaa
hia ua, ina walalo fifi'ii ununa, lomi i naraiaa ei
hafelo'aa hefi'a.
6 Fei hagua, lomi na ni'eni'e a'a ei manumanu
hafelo ma'uaa a'a ei manumanu na fa'uai.
7 Ina'aida wagi'inaa ei rama'a, ina'aida nara-
farawani a'a ro'odu, ina'aida fani o'onaia unuu
rama'a ma ofasisia.
8 Fei hagua, lomi iwe fa'asisi. Ma'uaa, ei di-
ware'auga, rowe pedu. Minaa ei wareagufu, rowe
pedu. Fei apa'a, ana iwe pedu.
9 Uaa o'odu, ona aida ma'ida ua ma ona di-
ware'augaa ma'ida ua,
10 ma'uaa ena na nomai fei fapopo'ia, ei lomi na
po'aifarawani i apa'ai.
11 Ei ui badui, warewareau ale'ei wareaa baduu
ma apa'au ale'ei apa'aa baduu ma fei naranarau
ale'ei naranaraa baduu. U'apowe wawanei, una
fapedugaa fei maumau baduu.
12 E'eni na tapora fafanunuaa o'ou, ale'ei ona
igoaa fei hanunu wagii fei abagua. Nefarani,
owe fafanunufarawani. E'eni, una apa'aa ma'ida
ua. Nefarani, awemina apa'ifarawani minaa ei
manumanu ana ale'ei ba na apa'ifarawaninau
mei Haidaa.
13 Ma eni, dufu, odumanu manumanu: we'iaa
naranara, o'onaia unu ma hagua. Ma'uaa fei na
pafeainaa ro'odu, hagua.

14

Ei Diware'auga ma ei Wareagufu

1 Hamonei neneraa fei mau hagua ma nunumi-
naa ei fanaa fei Spiriti fininaa refurefua. Fei

ba hamonei pa'aa nunuminia, fei fanaa fei di-
ware'auga.
2 Uaa hini i warenaa wareaa hepapa gufu,* abaa
fi warenaa a'a ei rama'a, ma'uaa a'a mei Haidaa.
Lomi ba hemea i guai'apa'aa hanuu ei wareana;
uaa fi wareaa ei manumanu na ude'opa'ai a'a fei
spiritina.†
3 Ma'uaa hini i diware'augaa ei ba i nomai
nene, fi warenaa a'a ei rama'a, ba fawe'iwe'i,
fa'unuwenuwe ma fararawanii ro'odu.
4 Hini mei i warenaa wareaa hepapa gufu, ifi
fawe'inaa anaia. Ma'uaa, hini i diware'augaa ei ba
i nomai nene, fi fawe'iaa fei losuu.
5 Nunumiau ba minaa hamu'ou nei warenaa
wareaa hepapa gufu,‡ ma'uaa napa'aa rawani
nabaa hamona diware'augaa ei ba i nomai
hinene. Ma'uaa, ba i fawe'iwe'ii fei losuu, mei
i diware'augaa ei ba i nomai nene na muainaa
mei i warenaa wareaa hepapa gufu§ nabaa lomi
hemea piguana.
6 Si'ei, ena lofu, nabaa a nomai a'a hamu'ou
ma a warenaa wareaa hepapa gufu, tamanu
rawani'ana fei noramiau a'a hamu'ou nabaa
lomi na fa'arewaia hepalo manumanu nado'o
ude'opa'ai a'a mei Haidaa, o fanaa hamu'ou
ma'ida apa'a, o fa'aiaa hefaa diware'auga, o fer-
oinaa hamu'ou?
7 Ana ale'ei a'a ei flute, o harp o ei manumanu
lomi fawewenii ro'odu. Nabaa hepalo manumanu

---

* **14:2: 14:2** O, *hepalodiai rawerawe*; vv. 4, 13, 14, 19, 26 ma 27 anaa † **14:2: 14:2** O, *wagii fei Spiriti.* ‡ **14:5: 14:5** O, *hefi'adiai rawerawe*; vv. 6, 18, 22, 23 ma 39 anaa § **14:5: 14:5** O, *hefi'adiai rawerawe*; vv. 6, 18, 22, 23 ma 39 anaa

ale'ei na pa'i hepalo ua mau inaiana, batanai o
guaipa'ia ba na wanewaneinaa fei lauga?
8 Ma nabaa fei maniwa na pa'i hepalo ua mau
inaiana, hini i guaipa'ia ba inei ofafaufau a'a fei
fifo'aia?
9 Ana ale'ei a'a hamu'ou. Nabaa lomi hamo'aa
ware ale'ei ba rona guaipa'ia hefi'adiai, batanai ba
hemea i guai'apa'aa ei wareaa hamu'ou? Nabaa
ale'ei, hamo'aa ware'uanaa fei ilao.
10 Ona aida ba feni ano na pa'i watauda
wareagufu ma'uaa minaa ro'ou, rona pa'ipedu
hanuu ro'odu.
11 Nabaa yau, lomi una guai'apa'aa hemea fi
wareware, yau ale'ei rama'aa hepapa gufu i a'ana
ma hia, ale'ei rama'aa hepapa gufu a'au.
12 Ana ale'ei a'a hamu'ou. Hamona nunuminaa
ei fanaa fei Spiriti ma'uaa hamonei fagipeaa ei
fanaa fawe'iwe'ii fei losuu.

13 Ma si'ei, hini i warenaa wareaa hepapa gufu,
inei do'o lafulafu ba i pigupa'aa hanuu ei wareana.
14 Hamatee, nabaa a lafulafuwarenaa wareaa
hepapa gufu, fei spiritiu ana fi lafulafu ma'uaa fei
naranarau lomi na bigi.
15 Si'ei, a batanai? Unei lafulafu fininaa fei
spiritiu ma lafulafu fininaa fei naranarau anaa.
Unei lalaugi fininaa fei spiritiu ma lalaugi fininaa
fei naranarau anaa.
16 Nabaa yoi, o uduginaa mei Haidaa fininaa fei
spiritimu, batanai ba hemeadiai dupuaa ei lomi
rona guai'apa'aa ei wareamu* ba i ware “Amen”
a'a fei warea ‘ta’?

---

* **14:16: 14:16** O, *dupuaa ei we wadu'aia*

17 Fa'ua ba ona uduginaa mei Haidaa, ma'uaa
lomi na apa'aa hanuna mei rama'a mei.
18 Una ni'eni'e a'a mei Haidaa ba una'aida
wareaa watauda wareaa hepapa gufu laraa mi-
naa hamu'ou.
19 Ma'uaa laloo fei humuu losuu, una nun-
uminia ba a wareaa haipani ua paolaa warea
ba i feroinaa hefi'a laraa fei ba a wareaa hefua
pufaba'a paolaa warea wagii fei wareaa hepapa
gufu ma lomi rona guai'apa'ia.
20 Ena lofu, hamonei'aa naradiai ale'ei mau ei
baduu. A'a ei hafelo'a bigi'a, hamonei ale'ei ei
baduu, ma'uaa naranaraa hamu'ou nei a'u.
21 Ina pa'i fei ne'aia wagii fei Law ba:
Mei Fasu na ware ba,
"A'a ei rama'a na u'ugai wareagufuu ro'ou
ma a'a ei haba'umuu ei rama'aa hepapa gufu,
a warenaa a'a eni rama'a eni
ma'uaa ana lomi ro'aa guaipa'aa wareau."
22 Si'ei, ei wareagufu abaa ale'ei lala a'a ei
narafawe'ia ma'uaa lala a'a ei abaa narafawe'ia.
Ma'uaa ei diware'auga, manumanuu ei
narafawe'ia, a'a ba manumanuu ei abaa
narafawe'ia.
23 Si'ei, nabaa minaa fei losuu na papa'ifipui
ma minaa ro'ou, rona warenaa wareaa hepapa
gufu ma nabaa hefi'a lomi ro'aa guai'apa'ia† o
hefi'a abaa narafawe'ia, rona wadu'aimai laloo fei
losuu, lomi ro'aa nara ba hamona poapoai?
24 Ma'uaa, nabaa i wadu'aimai nemea abaa
narafawe'ia, o nemea lomi na apa'aa hanuu ei
wareaa hamu'ou‡ ena hamofi diware'augaa ei ba i

† **14:23: 14:23** O, *hefi'a ei we wadu'aia* ‡ **14:24: 14:24** O, *hemea we wadu'aia*

nomai i nene, i powe fa'apa'ia ba hia na hafelo ma
minaa ro'ou, ro'awe narafafelo a'ana,
25 ma ei naranarana, ei na ude'opa'ai, iwe
are'are. Si'ei, iwe o'o'uinaa pu ma uduginaa mei
Haidaa ma ware ba, “Mei Haidaa, hia pa'aa in-
amoaa hamu'ou!”

Fei Pa'aa Mau Losuia

26 Ena lofu, o ware batanai? Ei hamo'aa
papa'ifipui, hemea na pa'i lauga, o feroia, o ware-
falelefoaa ei na do'o ude'opa'ai, o wareagufu, o
piguaa wareaa hepapa gufu. E'ei manumanu e'ei,
ronei bigi'ia, uaa ba fawe'iwe'ii fei losuu.
27 Nabaa hefi'a ro'aa warenaa wareaa hepapa
gufu, te, hawii helagui o o'odui ua ro'aa ware, ei
na ware hemea, nemea neido'o oma'a ma mei fi
ware nei pa'i hemea piguana.
28 Nabaa lomi na pa'i pigua, mei ba i ware, inei
ofamadumu laloo fei losuu ma ware ana unaia a'a
mei Haidaa.
29 Helagui o o'odui mamama'a, ronei ware
ma minaa ei rama'a, ronei italalafuima'aiaa ei
wareaa ro'ou.
30 Ma nabaa i bailarofimai a'a hemea fi guta fei
warefalelefoaa fei na ude'opa'ai, mei fi wareware
neido'o ba'ofaa wareana.
31 Uaa ina pa'i au hememea hamu'ou ba i di-
ware'augaa ei ba i nomai hinene ba minaa ei
rama'a, ronei feroi ma fa'unuwenuweaa ro'ou
wagina.
32 Ei spiritii ei mamama'a na udenaa ana panii
ei mamama'a.
33 Uaa mei Haidaa, abaa hia Haidaniaa ei bibiyei
ua, uaa Haidaniaa fei gutafarawania.
Laloo minaa ei losuu ei apunaia,

34 ei pifine, ronei babanini ma ronei'aa ware-
ware laloo ei losuu, ma'uaa ronei fafafaunaa ana
ro'ou, ale'ei i ware fei Law.
35 Nabaa ro'aa i'igilabarainaa hepalo manu-
manu, ronei i'iginaa ei haroo ro'ou i humu,
uaa manumanuu mamafaa nabaa nemea pifine i
wareware laloo fei losuu.
36 Fei wareaa mei Haidaa, noramiana a'a
hamu'ou? Uniaa hamu'ou, hamona tonia?
37 Nabaa hemea i nara ale'ei ba hia mamama'a,
o na pa'i fanaa fei Spiriti a'ana, te, inei ware ba ei
ne'ifanau hamu'ou, pa'aa wareaa mei Fasu.
38 Nabaa i fanunu'au'uaialao feni wareau, hia,
ana ro'aa fanunu'au'uialao.§
39 Si'ei, ena lofu, hamoneimina nunuminaa fei
ba hamo'aa diware'augaa ei ba i nomai hinene
ma hamonei'aa pauninaa ei ba ro'aa warenaa
wareagufuu hepapa gufu.
40 Ma'uaa minaa ei bigi'aa hamu'ou, nei fibo'ii
ma hala'aifarawani.

15

Fei Asi'anaa Christ

1 Ena lofu, eni ba a fanonominaa hamu'ou fei
rawani'a warea, fei una u'ufanaa hamu'ou, fei
hamona tonia, fei hamona u i wagina.
2 A'a feni rawani'a warea feni, hamona tela
nabaa hamona urofawe'inaa feni warea, feni una
u'ufanaa hamu'ou. Nabaa lomi, fei narafawe'iaa
hamu'ou, pa'aa lomi hanuna.
3 Uaa tamanu una tonia, una fifaninaa a'a
hamu'ou, uaa sifei fei napa'aa bauana* laraa

§ **14:38:** **14:38** Hefi'a ne'ia ba, *Nabaa lomi ina apa'aa fei, te, dirawaia* * **15:3:** **15:3** O, *rawarawa*

hefi'adiai manumanu: Christ na ma'e uaa ei
hafelo'aa o'ou, ale'ei i wareia fei Bu'u Apuna
4 ma rona agifinia ma ina fa'asi'ania wagii fei
fa'oduaiaa arewaa ale'ei i wareia fei Bu'u Apuna
5 ma ina fa'arewa a'a Peter† ma nene, a'a ei hefua
ma helagui.
6 Ma nenee fei, ana a'a fei au fei, ina fa'arewa a'a
ei lofu, puduu ro'ou na muainaa haipani pu'u. Ma
watauda ro'odu, ana roi werawera ma'uaa hefi'a,
rona ma'igudii.
7 I dii, ina fa'arewa a'a James ma nene, a'a minaa
ei apostle
8 ma nenee minaa ro'odu, inawe fa'arewa a'au.
Ana ale'ei hemea baduu lomi na wanini a'a fei au
waniniana.
9 Uaa yau na fafau lalau a'a minaa ei apostle
lomi na rawani ba ro'aa roroinau hemea apostle,
uatani, una haperararaiaa fei losuu mei Haidaa.
10 Ma'uaa a'a fei rawani'aa mei Haidaa yau na
oanaa ale'eni eni. Ma fei rawani'ana a'au na pa'i
hanuna uaa na bigifawe'inaa yau laraa ro'odu,
abaa ana yau, ma'uaa fei rawani'aa mei Haidaa,
fei na oa a'au.
11 Ma'uaa fei ba hini na u'u—ro'ou, o yau, abaa
baua manumanu. Hai'ouna u'ugia ma hamona
narafawe'i wagina.

Fei Asi'anaa ei Ma'ea

12 Nabaa hai'ouna u'u ba Christ na asi'adii a'a fei
ma'ea, tani ro'aa ware hefi'a hamu'ou ba lomi na
pa'i asi'anaa ei ma'ea?
13 Nabaa lomi na pa'i asi'anaa ei ma'ea, Christ,
ana lomi na asi'aa.

---

† **15:5: 15:5** Warea Greek ba *Cephas*

14 Ma nabaa Christ, lomi na asi'aa, fei u'ugaa
hai'ou, lomi hanuna ma fei we'iaa naranaraa
hamu'ou, ana lomi hanuna.
15 Nabaa ale'ei, o'ou fi u'u ba mei Haidaa na
sifisifi, uaa, ona u'u ba mei Haidaa na fa'asi'anaa
Christ a'a fei ma'ea. Uaa lomi ina fa'asi'ania nabaa
pa'aa lomi asi'anaa ei ma'ea.
16 Ma'uaa, nabaa fa'ua ba ana rotaa asi'aa ei
ma'ea, ana lomi na asi'aa Christ.
17 Ma nabaa ana lomi na asi'aa Christ, fena
we'iaa naranaraa hamu'ou pa'aa lomi hanuna ma
ana hamofi oa a'a ena hafelo'aa hamu'ou.
18 Ma ei rona ma'igudii a'a Christ, ana ro'aa pa'aa
pa'ai.
19 Nabaa fei o'onaia unuu o'odu a'a Christ manu-
manuu eni ua, a'a feni tatalaiaa o'ou feni ano,
oneipa'aa faloloa'inaa ana o'ou laraa minaa ei
rama'aa feni ano.
20 Ma'uaa, pa'aa fa'ua ba Christ na asi'adii a'a fei
ma'ea. Hia, mei rawarawa fuaa a'a ei rona ma'igu.
21 Uaa fei ma'ea, fanoramiaa hemea rama'a,
si'ei, ana hemea rama'a nei fanoramiaa fei
asi'anaa ei ma'ea.
22 Uaa a'a Adam minaa ei rama'a, rona ma'e ma
a'a Christ, minaa ei, rowe to harenua.
23 Ma'uaa, ei ma'ea, rona pa'i au ro'ou. Christ,
hia, mei rawarawa fua ma ena ina hadiwe'imai,
hememea ei maroana iwe asi'aa.
24 Ma nenee fei, iwe nomai fei baibaisio ena ina
fanima'aiaa ei baua gufu na pa'i hapara wagina, ei
forafora ma fei faufau ei hapara. Ipowe fifaninaa
fei haparaia a'a mei Haidaa, mei Ama.
25 Uaa inei upanarofaa fei hapara nopa'aloo
fei arewaa ba i aunaa ei bidibidii ununa haroo
pinena.

26 Fei a'apoo bidibidii unu ba i fanima'aia, fei
ma'ea.
27 Uaa ina “augaa minaa ei manumanu i haroo
pinena.” Ma wagii fei ba “minaa ei manumanu”
i ude haroo pinena, onei'aa nara ba hanuna sifei
ba ana mei Haidaa, hia, haroo pinena. Ma'uaa,
mei Haidaa na augaa minaa ei manumanu i haroo
Christ.
28 Ena i bigidigaa ei, mei Na'uu Rama'a, anaia,
iwe oa haroo hemei inamina augaa ei manumanu
harona. Ma mei Haidaa iwe pafeainaa minaa ei
manumanu.
29 Nabaa pa'aa lomi asi'ana, ro'aa batanai ei
rona pudugufai uaa ei ma'ea? Nabaa ei ma'ea
pa'aa lomi ro'aa asi'aa, tani ro'aa pudugufai ei
rama'a wagii ro'ou? Ma nabaa ei ma'ea, pa'aa
lomi ba ro'aa asi'aa, tani ei ba ronei pudugufai ei
rama'a wagii ei ma'ea?
30 Ma a'a hai'odu, tamanu pa'afina ba
hai'ouna'aida bigi a'a ei manumanu ba i fafeloaa
hai'odu?
31 Fei mau gutanau ale'ei ba hepapalo arewaa
una ma'e. Feni, ina fa'ua, ena lofu, ana ale'ei fei
fa'uaia ba a'a Christ Jesus, mei Fasuu o'ou, una
warefa'agu'agu a'a hamu'ou.
32 Ma wagii fei bigi'au una fiharei a'a ei rama'a
yei Ephesus, ma'uaa tamanu hanuna nabaa una
bigi'uaiaa ei manumanu yeni a'a feni ano? Nabaa
lomi ro'aa asi'aa ei ma'ea,

“Te, odii o hanana ma hunu ua,
uaa narani, o'aa ma'e.”

33 Apuna narafatata: “Oa tapuu ei hafelo'a ma
ro'aa fafeloaa fei rawani'a naranaraa hamu'ou.”

34 Hamonei tohadiwe'inaa fei rawani'a naranaraa
hamu'ou ma apuna bigifafelodiai, uaa hefi'a
hamu'ou, lomi rona apa'aa mei Haidaa. Na
wareaa fei ba hamonei mafa.

Fei Mau Unuu ei Rona Asi'aa

35 Ma nabaa hemea rama'a i i'igai, “Batanai rona
asi'aa ei ma'ea? Batanai mau unuu ro'odu?”
36 Hefei, poapoa i'igaia! Tamanu ona faroia,
lomi ba i habe nabaa atawe ma'e.
37 Ei ona faroaa hepalo manumanu, ale'ei
wheat, o hepalodiai manumanu, lomi ba o'aa
faroaa fei pa'apa'ana, uaa ona faroaa fei launa.
38 Ma'uaa mei Haidaa na fanaa fei pa'apa'ana
ale'ei naranarana. Ma a'a hepapalo lau ana na pa'i
pa'apa'ana.
39 Minaa ei pigio abaa fimina'ei. Ei rama'a, rona
pa'i hepalo mau pigio, ei manulelele hepalodiai, ei
manufidufidu hepalodiai ma ei nia hepalodiai.
40 Ma ei manumanu pafea, ana rona pa'i pa'afii
ro'odu. Ma'uaa, fei mau pa'afii ro'ou hepalo ma fei
mau pa'afii ei manumanu malagufu hepalodiai.
41 Fei mau we'aa fei halo, hepalo, fei puda hep-
alodiai ma ei pi'u, hepalodiai. Ma fei mau we'aa
hepalo pi'u na u'ugai a'a hepalodiai pi'u.
42 Ana ale'ei fei asi'anaa ei ma'ea. Fei unu i i'ifai
fininaa hafelo'a, ma'uaa i asi'aa fininaa hawera;
43 Fei mau unu na i'ifai ina hafelo, ma'uaa fei
unu i asi'aa, i pa'i hawerana. Fei na i'ifai, lomi
faufauna, ma'uaa fei i asi'aa na pa'i faufauna.
44 Ina i'ifainaa hefei ununa unuu rama'a ma'uaa
i asi'aa fei ununa, unuu spiriti.

Nabaa na pa'i ununa, unuu rama'a, ana na pa'i
ununa, unuu spiriti.

45 Ma si'ei, ana ale'ei rona ne'idigia ba: “Mei
rawarawa rama'a, Adam, ina to fawewenina”;
mei a'apoo Adam, hia hemea na pa'i spiriti ma ana
i fani faweweni.
46 Mei rama'a spiriti a'a ba na nomai
farawarawa, uaa mei rama'a ua, ido'o nomai
ma nene, mei rama'a spiriti.
47 Mei rawarawa rama'a mamarana wagii fei
poraa malagufu. Mei fahelaguiaa rama'a nora-
narai pafea.
48 Ei unuu ei rama'aa malagufu, ana ale'ei mei
rama'a mamarana wagii fei malagufu. Ei unuu ei
rama'a rona dinaa pafea, ana ale'ei fei unuu mei
rama'a noranarai pafea.
49 Ma ana ale'ei ba ona torotonaa fei mau mei
rama'aa malagufu, ana owe‡ tonaa fei mau mei
rama'a noranarai pafea.
50 A fa'arewaia a'a hamu'ou, ena lofu, ba fei
pigio ma fei namo, lomi ba i wadu'ainaa fei ha-
paraiaa mei Haidaa ma fei ba i maroro ana lomi
ba i tonaa tamanu ei ba lomi i marorotoo.
51 Guainia. A warefanaa hamu'ou hepalo manu-
manu na ude'opa'ai. Lomi ba o'amina ma'igu
ma'uaa minaa o'ou, owe filogii
52 a'egime'ai, ale'ei usida, o bigoaa puda, a'a fei
a'apoo aigaa fei maniwa. Uaa fei maniwa, iwe ai,
ei ma'ea, rowe asi'aa ma lomi ba ro'aa wafuu ma
owe filogii.
53 Uaa eni hudi unuu o'ou, ro'awe wafuu ma'uaa
opowe tonaa ei hudi unu lomi ba ro fai wafuu.
Ma eni hudi unuu o'ou e'eni ro'aa ma'e ma'uaa
hinene, owe tonaa ei lomi ro'awe ma'etoo.

‡ **15:49: 15:49** Hefi'a ne'ia mina ba *onei*

54 Nefarani, fei ba i maroro, iwe tonaa tamanu
lomi i marorotoo ma fei ba i ma'e, iwe tonaa fei
lomi iwe ma'etoo. Ena na nodigimai fena au fena,
ipowe nofa'uaimai fei ne'ia ba: “Fei asi'ana na
muainaa fei ma'ea.”
55 “Fena ma'ea, hitani fei faufaumu ba ona mua?
Fena ma'ea, hitani fei fi'iamu?”
56 Fei fi'iaa ma'ea, pono'aa ei hafelo'a. Ma ei
hafelo'a na to faufauna a'a fei Law.
57 Ma'uaa onei ware ‘ta’ a'a mei Haidaa ba a'a mei
Fasuu o'ou Jesus Christ, ina famuainaa o'ou.
58 Si'ei, ena rawani'a lofuu, ufawe'i. Apuna
fanoramii hepalo manumanu ba i toiginaa
hamu'ou. Ranimai hamoneimina fanaa hamu'ou
a'a fei bigi'aa mei Fasu, uaa hamona aida ba a'a
mei Fasu, ei bigi'aa hamu'ou, ipowe pa'i fuana.

16

1 Ma wagii fei ba hamo'aa pagi'augaa ena mu-
goo po'ii haduhaduu ena apunaia, hamonei bigi'ia
ale'ei ei wareau a'a ei losuu yei Galatia.
2 A'a fei rawarawa arewaa laloo hepapalo hefa-
pagipagia, hememea hamu'ou nei au'u'uginaa
ma'ida mugoo po'ina, ale'ei ba i wareinaa puduna
ma naraia ba hefiga inei augia. Ma ena una
nomai, lomi ba hamo'aa todiai.
3 Ma ena una nomai, awe ne'inaa ei wareau ba
batanai maumau ei rama'a, ei hamona rafeinaa
ro'ou. Ma ba hamo'aa aloaa ro'ou fininaa fei
ne'iau mawe ei mugoo po'i ba ronei dinaa
Jerusalem.
4 Nabaa ona nara ale'ei ba unei nogiaa ro'odu,
te, ronei aunufipui a'au.

Ei I'igaiaa Paul

5 Una aunudiginaa yei Macedonia, awe nomai
a'a hamu'ou ma'uaa ado'o aunu'ailao Macedonia.
6 Narau ba a gutafipui a'a hamu'ou ma'ida, ale'ei
i nopa'aloo fei pedupeduu fei au waiwana ba ha-
monei hadumau a'a fei tatalaiau, fei ba a dinaa
wagina.
7 Nabaa a nomai e'eni, a guta ma'ida ua a'a
hamu'ou. Si'ei, lomi ba a nomai e'eni, uaa nun-
umiau ba a gutafamadii ma'ida. Si'ei, awe nomai
nefarani nabaa i ugainau mei Fasu.
8 Ma'uaa uneido'o guta yeni Ephesus nopa'alao
fei au Pentecost,
9 uaa ale'ei hepalo baua gigei na gigi a'au ba
uneiree wadu'ai ma bigi ma'uaa na pa'i watauda
yei rona siba a'au.
10 Nabaa i nomai Timothy, hamonei faguta-
nia ale'ei ba lomi na pa'i hepalo manumanu i
fama'auia, uaa ifi bigi'aa fei bigi'aa mei Fasu, ana
ale'ei yau.
11 Si'ei, lomi na rawani ba nemea hamu'ou i
ofadugia. Alofarawaninamii hia a'au. Yau fi
guta'oma'uaia fipuinaa ei lofu.
12 Ma mei lofuu o'ou Apollos, unamina
i'igifawe'i a'ana ba nei aunufipuiwau a'a ei lofu
ma dinaa a'a hamu'ou. Pa'aa lomi na nunuminia
ba i nowau e'eni, ma'uaa iwe nowau nabaa i pa'i
rawani'a auna.
13 Hamonei ofafaufau; ufawe'i a'a fei we'iaa
naranaraa hamu'ou; apuna ma'au; hamonei
ofawe'i.
14 Hamonei bigi'aa minaa ei manumanu fininaa
hagua.
15 Hamona aida ba ei maroaa fei humuu
Stephanas, ei rawarawa rama'a tonaa mei Fasu

yei Achaia ma rona augaa ana ro'ou ba ro'aa
hadumaa ei apunaia. A i'igifawe'i a'a hamu'ou, ena lofu
16 ba hamonei guainaa wareaa ro'ou mawe mi-
naa ei rona nomai ba ro'aa bigifipui wagii fei
bigi'a.
17 Una ni'eni'e a'a fei noramiaa Stephanas ma
Fortunatus ma Achaicus, uaa rona fani hefi'a
manumanu lomi hamona hadumau wagina.
18 Uaa rona farawanidinaa fei spiritiu ma fei
spiritii hamu'ou anaa. Ei mau rama'a ale'ei, ha-
monei fahonuanaa ro'ou.

Ei A'apoo Warea

19 Ei losuu yei Asia, rona famafufuoinaa
hamu'ou. Aquila ma Priscilla,* lagunapa'aa
famafufuoinaa hamu'ou uaa mei Fasu. Ma na
pa'i hepalo losuu, rona figupui humuu lagua. Ana
rona famafufuoinaa hamu'ou.
20 Minaa ei lofu yeni, rona famafufuoinaa
hamu'ou. Hamonei fihatofii pudaa hamu'ou fin-
inaa rawani'a naranara.
21 Yau, Paul, na ne'inaa paniu feni famafufuoia.
22 Hini lomi i haguaa mei Fasu, nei tonaa fei
umua. Nomai, Mena Fasu!†
23 Fei rawani'aa mei Fasu Jesus nei oafipui a'a
hamu'ou.
24 Feni haguau i dinaa a'a minaa hamu'ou, ena
na oafipui a'a Christ Jesus. Amen.‡

---

* **16:19: 16:19** Warea Greek ba, *Prisca,* ana fei hara *Priscilla*
† **16:22: 16:22** A'a Warea Aramea fei warea, *Nomai, Mena Fasu* sifei ba *Marana tha.* ‡ **16:24: 16:24** Hefi'a ne'ia lomi na pa'i *Amen.*

Wuvulu Manufau Fi'ugaia
The New Testament in the Wuvalu-Aua Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Wuvalu-Aua long Niugini

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wuvalu-Aua

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
fa91fc57-dbb6-5be2-bed0-2ae5e341066c